

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta sociálních studií
Katedra sociologie

Výzkum voličské základny Strany zelených

*seminární práce pro kurs
Metodologie sociálních věd SOC106*

Jaro 2005

Tomáš Chytil (UČO: 13612)
Obor/kombinace: politologie - sociologie
Michal Navrátil (UČO: 144080)
Obor/kombinace: sociologie – environmentální studia
Bakalářské studium
Imatrikulační ročník 2004

V Brně 17. 5. 2005

Vymezení předmětu a cíl výzkumu

Jedním z témat české politické vědy i sociologie se v devadesátých letech stala přeměna Strany zelených z marginální organizace v politický subjekt s parlamentními ambicemi.

V nedávných průzkumech veřejného mínění i ve volbách dosáhla Strana zelených nárůstu svých preferencí a opakovaně se tak objevily diskuze o původu její politické podpory. Cílem tohoto výzkumu je přispět k popisu povahy elektorátu této strany a k potvrzení, resp. vyvrácení, předpokladu, že tento politický subjekt preferují lidé s výraznými lokálními a sociálními charakteristikami.

Identifikace výzkumného problému

Výzkum voličské základny Strany zelených

Základní výzkumnou otázkou je:

Do jaké míry je podpora Strany zelených podmíněná lokálním a sociálním zařazením jedince? proč chcete ve výzkumu zkoumat korelaci mezi „sociálním zařazením“ a ne občanskou angažovaností, kterou máte v kontextu výzkumu? Podle mě to je jednotící koncept, se kterým můžete korelovat jak vzdělání (strana Zelených častěji vysokoškoláci) tak bydliště (i to je sociální zařazení?)

nemátš operacionalizovanou míru vystavení ekologickým problémům!!! to je obrovská bota, jak to chcete měřit?

navíc, pokud zvolíte i objektivní hledisko (za humny Spolana, přes humna spalovna) tak se Vám pociťovaná míra ohrožení bude variovat. Takže by Vám utekla dimenze toho, že ti co to pociťují tak jsou angažovaní a ti co ne, i když náhodou bydlí v inkriminované oblasti, tak by Vám smazávali korelaci. Podle mě lokální zařazení jedince jako jenom geografická lokace je příliš rubý nástroj, co když bydlí v malebném městečku, ale pod okny mu denně jezdí desítky nákladáků – je potřeba více rozpracovat škálu ekologických rizik. navíc tam máte jenom zdroje znečištění, a to ty nákladáky, to jsou pohyblivé zdroje znečištění☺

bohužel mě ani strategie výzkumu neuspokojila, očekávala bych nějaké odborné označení, toho, co hodláte provádět, třeba jako závěrný výběr, nebo něco tak, ne? ty skupiny mě zarazily, doufám, že jste se neinspirovali kvaziexperimentem na čtyřech skupinách u Dismana, to by mě teda odvezla rychlá sociologická záchranná služba☺

navíc tam pletete čtyři nebo tři skupiny, vůbec tomu nerozumím☺

Odvozenými výzkumnými otázkami jsou pak otázky:

1. Podporují lidé žijící ve velkých městech, lidé žijící v blízkosti zdrojů ekologických rizik či v oblastech s větší mírou znečištění životního prostředí častěji Stranu zelených?
2. Podporují lidé s větší mírou participace na veřejném životě častěji Stranu zelených?
3. Podporují stranu zelených častěji vzdělanější lidé?

Kontext výzkumu

Zkoumání příčin odlišností volebních výsledků v různých částech země, tedy jejich potenciální podmíněnosti teritoriálně specifickým prostředím, představuje vděčnou látku pro mnoho badatelů po dlouhou dobu. Ústřední otázkou, které čelí a kolem níž se formují dva základní přístupy k danému tématu, je zda jsou rozdíly v politických orientacích regionálních populací dány jejich rozdílnou sociální a demografickou strukturou nebo vyplývají ze samotného regionálního kontextu? V případě české republiky, podle výsledků posledního výzkumu uveřejněného v Sociologickém časopise (Kostecký, Čermák 2004), jsou odlišnosti politické a hodnotové orientace obyvatel různých regionů výrazné i v rámci jednotlivých skupin obyvatelstva rozlišených podle vzdělání i věku, můžeme tedy mluvit o podílu místa na jejich formování.

Chceme-li nalézt určitou charakteristiku typického voliče Strany zelených, musíme mimo vlivu regionu zohlednit také některé další faktory mající vliv na míru sympatií chovaných k této straně. Tyto faktory vyplývají ze specifického charakteru ekologicky orientovaných stran, odlišujícího je od stran pravo-levého spektra, pro které byl navržen výše citovaný výzkum:

1. podobně jako v případě regionu se špatnou dopravní dostupností a nedostatkem pracovních míst daným geografickou polohou budou dosahovat lepších volebních výsledků levicově orientované strany, v případě oblastí, kde je životní prostředí znečištěné či v nich hrozí ekologické riziko a tento stav je reflektovaný veřejností, existuje vyšší pravděpodobnost že obyvatelé takových oblastí budou přisuzovat větší důležitost environmentálním otázkám, což se může odrazit mimo jiné i ve volební preferenci zelených stran.
2. Většina aktivních členů či sympatizantů ekologických sdružení se rekrutuje z řad obyvatel velkých měst a z řad vzdělanějšího obyvatelstva. Některá z těchto sdružení odmítají možnost vyřešení ekologických problémů prostřednictvím zásahů státu, není tedy možné je řadit mezi potenciální voliče zelených stran. Jiné skupiny na druhou stranu nepovažují za nutné pro řešení ekologických problémů zakládat zelené strany, v jejich pojetí je dostačující prosazování ekologických témat do programů tradičních stran. Podle výzkumu provedeného v ČR (Frič 1996) se velká většina občanů domnívá, že hlavní úlohu v péči o životní prostředí má zastávat stát.
3. Strana zelených ČR se profiluje jako strana kladoucí důraz na občanskou angažovanost, je tedy pravděpodobné, že občané s větší mírou participace na veřejných záležitostech budou tvořit výraznou část její voličské základny.

Zkoumaná populace:

Výzkum je zaměřen na celkovou populaci ČR. Základní populací pro výzkum jsou všichni její příslušníci starší 18 let na území České republiky.

Operacionalizace:

Operacionalizace základních pojmů bude založena na nalezení ukazatelů pro lokální zařazení, sociální zařazení a podporu Strany zelených.

- Dimenze lokálního zařazení :
1. Velikost sídla
 2. Míra vystavení sídla ekologickým problémům

Indikátor ad 1. : Počet obyvatel místa bydliště.

- Indikátory ad 2.:
- a) vzdálenost bydliště od zdroje znečištění.
 - b) míra znečištění územního celku, jehož součástí je místo bydliště

- Dimenze sociálního zařazení :
1. Participace na veřejném životě
 2. Vzdělání

- pozn. : rozhodli jsme se zahrnout i Vámi navrženou dimenzi veřejné participace, již jsme pro její obecnost zjednodušeně rozdělili na obecnou lokálně - kulturní angažovanost a na aktivní účast na konkrétních ekologických projektech

Indikátory ad 1 : a) účast na konkrétních ekologických aktivitách obecně prospěšného charakteru

- b) organizování těchto aktivit
- c) účast na kulturních aktivitách v místě bydliště
- d) organizování těchto aktivit

Indikátor ad 2 : stupeň dosaženého vzdělání

Dimenze podpory: 1. Přímá podpora Strany zelených
2. Inklinace k podpoře Strany zelených

Indikátory ad. 1 : a) Přímá volební podpora Strany zelených
b) Členství ve straně
c) Jiná forma podpory, např. finanční

Indikátory ad 2.: a) Účast na akcích pořádaných Stranou zelených

Strategie výzkumu a použitá technika sběru dat

Bude použito srovnávání čtyř skupin ve výběrovém dotazníkovém šetření. Návrh 2000 respondentů, reprezentativní pro dospělou celkovou populaci ČR (náhodný výběr). Návrh tří skupin po 800 respondentech, reprezentativní pro populace tří územních celků : velké město - Praha, oblast se zdrojem ekologického rizika - Neratovice, oblast s větší mírou znečištění – region Ostrava (Ostrava a okres Karviná).

Bibliografie k výzkumu :

Doyle, T. a McEachern, D. 1998. *Environment and Politics*. Londýn : Routledge.

Frič, P. 1996. „*Postoje obyvatel ČR k problému životního prostředí*“. Sociologický časopis, 32, č. 3: 353 – 360.

Jehlička, P., Sarre, P., a Podoba, J. 2005. „*The Czech environmental movements' knowledge interests in the 1990's compatibility of Western influences with pre – 1989 perspectives*“. *Environmental Politics*, 14, č. 1.

Kostecký, T. a Čermák, D. 2004. „*Vliv teritoriálně specifických faktorů na formování politických orientací voličů*“. Sociologický časopis, 40, č. 4: 469 – 487.

Kraft, E. M. 1996. *Environmental policy and politics*. New York: Harper Collins College.

Kuba, P. 19. 4. 2005. „*Demokracie není apriori dobrá nebo špatná*“. <http://www.blisty.cz/2005/4/19/art22996.html>

Librová, H. 2003. *Vlažní a váhaví*. Brno: Nakladatelství Doplněk.

Mlýnek, D. 2004. *Strana zelených V ČR v roce 2004*. Oborová práce obhájená na Katedře politologie, Fakulta sociálních studií Masarykovy Univerzity, Brno 2004.

Rynda, I. 2000. „*Komunální politika a udržitelný rozvoj*“. In *Směřování k udržitelnému rozvoji*, ÚP Olomouc.

Řeháková, B. 1998. *Volební chování různých skupin voličů v předčasných parlamentních volbách*. Praha: Sociologický ústav AV ČR.

Soukup, P. a Jandová, N. 2001. „*Češi a životní prostředí (na okraj jednoho výzkumu)*“. In *Environmentální ekonomie, politika a vnější podoby České republiky*. Praha : Nakladatelství a vydavatelství litomyšlského semináře.

Tomashow, M. 1998. *Ecological Identity*. Londýn: The MIT Press.

Volební server ČSÚ www.volby.cz